

VII. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan kertomus vuodelta 1914 ¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Lautakunnan
kokoonpano,
kokoukset y. m.

Kasvatuslautakuntaan ovat kertomusvuonna kuuluneet ent. kuvernööri Ivar Gordie puheenjohtajana ja samalla vaivaishoitohallituksen edustajana lautakunnassa, lakitieteentohtori Axel Charpentier varapuheenjohtajana sekä lääketieteenlensensiaatti vapaa-herra Emil Cedercreutz, kansakoulunopettajatar neiti Bertha von Nandelstadh, kirkkoherra K. V. Hurmerinta ja professori O. A. Tarjanne.

Sihteerinä on toiminut filosofianmaisteri Henrik Ståhl, lääkärinä lääketieteen- ja kirurgiantohtori Fritz Geitlin sekä talouden- ja kassanhoitajana kamreeri F. O. Rosendahl. Vahtimestarina on ollut K. F. Wass.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli marraskuun 4 päivänä 1914 kasvatuslautakunnalle vahvistanut uudet johto- ja vuosirahasäännöt noudatettaviksi tammikuun 1 päivästä 1915, on lautakunta valtuuston asiasta antaman määräyksen mukaan julistanut vastaperustetut ammattiholhoojan, kamreerin- ja lääkärinvirat avonaisina haettaviksi sekä valtuustolle antanut ehdotukset virkain täyttämiseksi. Sittenkin on kaupunginvaltuusto uuden johtosäännön mukaisesti valinnut sekä lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenet kolmivuotiskaudeksi 1915—17 että myös lautakunnan ammattiholhoojan, kamreerin ja lääkärin. Itse on lautakunta kassanhoitajaksi ottanut neiti Rut Wigrenin.

Lautakunta on talvella kokoontunut kahdesti ja kesällä kerran kuukaudessa. Lautakunnan kokouksissa laaditut pöytäkirjat käsitteivät kaikkiaan 757 pykälää. Diariin merkittyjä lähteviä kirjelmiä oli 824.

Uusia työosastoja kasvatuslaitoksiin.

Kasvatuslautakunnan toiminta on vuonna 1914 jatkunut pääasiallisesti saman suunnitelman mukaan kuin edellisinäkin vuosina,

¹⁾ Kertomusta seuranneita tauluja ei ole otettu tähän; osa niissä olevista tiedoista on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1914.

mutta on entisestään laajentunut, kun entistä suurempaa huomiota on voitu panna hoidokkien käytännölliseen kasvatukseen kaupungin kasvatustaloksissa. Jo useana vuonna on Bengtsårin kasvatustaloksen hoidokeilla ollut tilaisuus harjaantua sekä puutarha- ja maanviljelys- että erilaatuiseen työpajatyöhön. Kuluneena työvuonna on tähän laitokseen tullut lisäksi erityinen puusepän- ja puutöiden osasto, järjestettynä pääasiallisesti saman ohjelman mukaan kuin muuan komitea oli ehdottanut noudatettavaksi kaupunkiin ehdotetuissa yksinkertaisempaa tyyppiä olevissa ammattikouluissa. Myöskin Lohjan Karstun koulusiirtolaan on perustettu samantapainen ammattiosasto, jossa suomea puhuvat hyvätapaiset pojat voivat saada valmistavaa ammattikasvatusta, tarvitsematta heitä, niinkuin ennen, siirtää Bengtsåriin, joka etusijassa on tarkoitettu mainittavammassa määrässä pahatapaisten poikain kasvatustalokseksi. Jatkuvan käytännöllisen kasvatuksen tarpeessa olevat ruotsia puhuvat pojat, joille ei voida muualla antaa semmoista kasvatusta, sitä vastoin edelleen täytyy lähettää Bengtsåriin.

Ruotsia puhuvain tyttöjen kasvatustaloksessa on, siitä lähtien kun se muutettiin Finbyhyn, niinkään ollut täydellinen työosasto isompia, laitoksen kansakoulun käyneitä tyttöjä varten. Tällä osastolla oppilaille annettu tietopuolinen ja käytännöllinen opetus on pääasiallisesti ollut sama kuin kaupungin tyttökansakoulujen jatkuoluokilla, mihin lisäksi on tullut puutarhatyötä ulkosalla. Lohjalla sijaitsevaan suomea puhuvain tyttöjen oppilasasumalaitokseen on niinkään kuluneena vuonna voitu perustaa samanlainen täydellinen työosasto, sittenkun tälle laitokselle oli saatu tarkoituksenmukainen ja tilava huoneisto ostamalla ja uudesti rakentamalla Outamon ratsutilan rakennukset.

Vuonna 1914 on kasvatustalokunnan 9 tapauksessa täytynyt Holhousasioita. pyytää holhouslantakunnalta ja raastuvanoikeudelta apua saadakseen hoitoonsa lapsia, jotka näyttivät olevan suuresti sen tarpeessa, mutta joiden vanhemmat vastustivat lasten ottamista kasvatustalokunnan huostaan. Yhdessä tapauksessa ei raastuvanoikeus katsonut olevan syytä ottaa vanhemmilta pois lastensa kasvatusoikeutta. Tästä päätöksestä on valitettu ylempään oikeuteen. Kaksi asiaa on lopullisesti ratkaistu kasvatustalokunnan eduksi; muut asiat olivat vielä loppuun käsittlemättä vuoden päättyessä. Lautakunnan perustamisesta lähtien sen sihteerin huoleksi annettuja holhoojantoimia on ollut 80, jotka käsittävät yhteensä 133 lasta. Näistä on kuitenkin saavutetun täysi-ikäisyyden johdosta tai muista syistä 65 lasta lakannut nauttimasta lautakunnan huolenpitoa.

Yhdessä tapauksessa ovat vanhemmat, jotka aikaisemmin oli tuomittu menettäneiksi lastensa kasvatusoikeuden, haastattaneet

sihteerin lasten holhoojana raastuvanoikeuteen vaatien saada tämän oikeuden takaisin, mutta oikeus ei ole katsonut olevan syytä siihen myöntyä. Kolmessa mussa tapauksessa ovat vanhemmat ja sukulaiset läänin kuvernööriltä anoneet sen suuntaista toimenpidettä, että lapset, joiden kasvatus aikaisemmin oli luovutettu kasvatuslautakunnalle, palautettaisiin vanhemmille. Yhdessä näistä tapauksista on kuvernööri käskennyt lautakunnan viivyttelemättä luovuttaa lapsen äidilleen. Tästäkin päätöksestä on valitettu senaattiin.

Lautakunnan
hoidettavina
olevat lapset.

1914 vuoden alussa oli kasvatuslautakunnan huollettavina 316 lasta eli 216 poikaa ja 100 tyttöä. 1914 vuoden kuluessa on huostaan otettu 112 lasta eli 92 poikaa ja 20 tyttöä, jota vastoin samana vuonna 49 poikaa ja 14 tyttöä eli yhteensä 63 lasta on lakannut nauttimasta lautakunnan hoitoa. Vuoden 1914 tai jonkin osan siitä on siis kaikkiaan 428 lasta saanut elatuksen ja kasvatuksen lautakunnan toimesta. Näistä oli vuoden lopussa jällellä 262 poikaa ja 103 tyttöä eli yhteensä 365 lasta. Edellä mainituista 428 lapsesta oli 153:lla äidinkielenä ruotsi, 271:llä suomi ja 4:llä jokin muu kieli. Vuoden lopussa jällellä olevista lapsista oli 320 sijoitettuna kaupungin kasvatuslaitoksiin, 19 muihin lastenhoitolaitoksiin ja 19 ammattikouluihin, kun taas 7 lasta oli annettu yksityisten luo elätteelle.

Rippikouluikäisille hoidokeille on kustannettu erityinen rippikouluopetus, elleivät he ole voineet käydä niiden seurakuntain yleisessä rippikoulussa, joissa asianomaiset laitokset sijaitsevat.

Hoidokkien terveydentila on ylipäättään ollut hyvä. Lääkärinhoidon tarpeessa ovat on tuotu Helsinkiin sitä saamaan, ellei heille ole voitu saada tarpeellista hoitoa lähimmässä kunnansairaalassa. Lautakunnan palveluksessa oleva lääkäri on tutkinut kaikki vuoden varrella huostaan otetut lapset ja käynyt kaikissa lautakunnan alaisissa laitoksissa sekä silloin tutkinut näiden oppilaat.

Useimpiin lautakunnan hoidokkeihin nähden on kuluneenakin vuonna voitu todeta, että heidän käytöksensä ei ole antanut syytä painaviin muistutuksiin. Erinäiset Bengtsärin kasvatuslaitoksen oppilaat ovat kuitenkin saattaneet itsensä syypäiksi raskaanlaisiin hairahduksiin ja useita karkausyrityksiä on sattunut.

Kun kasvatuslaitoksista päässeistä oppilaista ei tavallisesti saavu ilmoituksia heidän lakattuaan nauttimasta lautakunnan huolenpitoa, on mahdoton heistä antaa täydellisiä tietoja. Mikäli lautakunnan tietoon on tullut, ovat useimmat heistä käyttäytyneet hyvin ja monen on onnistunut hankkia itselleen turvattu asema, jota vastoin melko lukuisat entiset hoidokit ovat lisänneet juotilaiden joukkoja pääkaupungin kaduilla.

Kaupungin kas-
vatuslaitokset

Vuonna 1914 on kaupunki pitänyt voimassa yhtä poikain vastaanotto- ja havaintokotia, neljää oppilasasumalaitoksella varustettua

kasvatustaloudesta ja viittä kouluasiirtoa. Oppilasasumalaitoksella varustetuista kasvatustalouksista on Bromarvin Bengtsårin laitos tarkoitettu sekä ruotsia että suomea puhuvia poikia varten, Finbyn Aisbölen laitos ruotsia ja Lohjan Outamon laitos suomea puhuvia tyttöjä sekä Vihdin Vanjoen laitos, joka samalla on kouluasiirtola, nuorempia ja henkisesti takapajulla olevia suomea puhuvia poikia varten.

ja koulu-
siirtolat.

Niinkuin edellä mainittiin, on Outamon ratsutilan päärakennukset, jotka suomea puhuvain tyttöjen kasvatustaloudesta Vanajasta vuonna 1911 poismuutettaessa vuokrattiin, vuoden varrella ostettu ja pantu kuntoon taloudesta varten. Rakennuksista ynnä kauppaan kuuluneesta 10.355 hehtaarin laajuisesta maa-alueesta maksettiin 30,000 markkaa. Päärakennusta korotettiin rakentamalla lisäksi mansardikerros, minkä ohessa sekä tämä että muuan pienempi asuinrakennus korjattiin perinpohjin ja rakennettiin tarpeelliset kellarit, makasiinit ja muut ulkokuoneet, jolloin käytettiin hyväksi paikalla olevan vanhan tallin ja navetan kiviseiniä. Näistä rakennuksista oli kustannuksia Smk. 18,287: 20, josta summasta kuitenkin 1,500 markkaa on maksamatta, syystä ettei työn lopullista katselusta vielä ole toimitettu. Ostetusta maa-alueesta muodostettiin lohkomalla uusi tila, joka on maarekisteriin merkitty Toivoniemen nimisenä, minkä nimen kasvatustalouksikin sittemmin sai. Vihdin Vanjoen talouksikin on saanut tilavamman huoneiston, sen johdosta että asianomainen vuokraisäntä 1,000 markkaan korotetusta vuosivuokrasta on omalla kustannuksellaan teettänyt erityisen oppilasasumalaitoksen taloukselle. Lohjan Karstun kouluasiirtolan ammattiosastoa varten vuokrattiin huoneisto samasta kylästä, ja Porvoon pitäjän Laversin kouluasiirtoa varten tehtiin uusi vuokrasopimus kymmeneksi vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1914 lukien.

Opetusta näiden talousten kouluissa on mikäli mahdollista annettu kaupungin kansakouluille vahvistettujen lukusuunnitelmain mukaisesti.

Lohjan Outamon kasvatustalouksen johtajatar Ina Walldén on lääkärintodistuksella todistetun taudin tähden nauttinut virkavapautta koko kalenterivuoden; hänen viransijaisenaan toimi kansakoulunopettajatar Lydia Ridvall. Sipoon Paipisten kouluasiirtolan johtaja J. G. Kvarnström on niinkään lääkärintodistuksella todistetun kivulaisuuden tähden nauttinut virkavapautta lokakuun 16 päivästä joulukuun 20 päivään, jona aikana kansakoulunopettajat J. Lindroos ja F. Westerberg hoitivat virkaa, edellinen lokakuun 16 ja 31 päivän, jälkimäinen marraskuun 1 ja joulukuun 20 päivän välisenä aikana. Toivoniemen talouksen apulaisopettajatar Iina Pesonen on toisen viran hoitamista varten nauttinut virkavapautta koko kevätluku-

Kasvatustalousten opettajisto.

kauden; hänen viransijaisenaan toimi neiti Hildur Carlsson. Bengtsårin kasvatuslaitoksen v. t. opettajana toimi filosofianmaisteri A. S. Petäjaniemi vuoden alusta heinäkuun 1 päivään sekä siitä lähtien kansakoulunopettaja T. Reino, joka elokuun 1 päivästä otettiin kahdeksi koevuodeksi laitoksen opettajaksi.

Matkastipendi.

Lautakunnan vuosirahansäännössä oleva matkastipendimääräraha annettiin Bengtsårin kasvatuslaitoksen johtajalle, kapteeni K. Westlingille Ruotsiin, Tanskaan ja Saksaan tehtävää opintomatkaa varten. Matkasta on kapteeni Westling antanut lautakunnalle lyhyen kertomuksen.

Menot.

Kasvatuslautakunnan hoitoon otettujen lasten elatuksesta ja kasvatuksesta oli vuonna 1914 kustannuksia kaikkiaan Smk. 244,277: 48, johon summaan myös on luettu Bengtsårin laitoksen rakennusten laskettu vuokra 16,100 markkaa. Kokonaissummasta tuli aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten osalle Smk. 7,016: 15 ja muiden osalle Smk. 237,261: 33. Kun kasvatuslaitoksille saatiin kertomusvuodelta valtioapua Smk. 16,302: 62 ja korvausta laitoksissa kasvatettujen lasten elatuksesta on kertynyt Smk. 4,664: 70 sekä kasvatuslaitoksen työpajoista oli tuloja Smk. 3,060: 72, oli kaupungilla, ellei oteta lukuun Bengtsårin vuokraa, jota ei ole maksettu käteisellä, laiminlyötyjen ja pahatapaisten lasten elatuksesta ja kasvatuksesta kustannuksia Smk. 204,149: 44. Jos nämä brutto- ja nettokulut jaetaan niiden 428 hoidokin kesken, jotka kertomusvuoden tai jonkin osan siitä ovat olleet lautakunnan hoidossa, saadaan kunkin lapsen keskikustannukseksi Smk. 577: 71 ja Smk. 476: —. Elatuspäivien kokonaisluku kaupungin laitoksissa oli 101,564 ja kaupungin kustannukset kultakin elatuspäivältä keskimäärin Smk. 2: 01.

Bengtsårin
maatila.

Kaupunginvaltuuston helmikuun 25 päivänä 1908 tekemän päätöksen mukaan on Bengtsårin maatilan taloudellinen hallinto kasvatuslautakunnan asia.

Vuonna 1914 on Norrverkarin torpanrakennus rakennettu uudestaan ja pantu kuntoon yhden naimisissa olevan toimihenkilön ja vähäisen oppilasluvun asunnoksi. Rakennettu on niinkään rehulato navetan vierelle sekä isonlainen niitty lato.

Aistiviallisten
ja raajarikkois-
ten lasten
opetus.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 30 päivänä 1911 budjetinkäsittelyn yhteydessä tekemän päätöksen johdosta on kasvatuslautakunta käsitellyt kysymykset kunnan kustantaman opetuksen hankkimisesta varattomille tylsämielisille, kuuromykille, sokeille sekä raajarikkoisille ja kaatuvatautisille lapsille heille sopivissa laitoksissa.